

—kpl. »Proti Avstriji«, dr. Ljudevit Pivko. Slike iz borbe Jugoslovanov na italijanski fronti proti Avstriji. Založil klub dobrovoljcev v Mariboru, Razlagova ul. 11. Cena 10 dinarjev.

—kpl Zbor! III. zvezek. Izdala Sokolska župa Maribor. Cena —

—kpl Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala za l. 1924. sledeče publikacije: Koledar za l. 1924.; povest »Carski sel« (I. del) iz francoščine (Jul. Verne) prevlel dr. A. R.; Življenje svetnikov in dr. K. Ozvalda zbirko »Za vsak dan« I. del, nekaka moralna čitanka za ljudstvo, ki obstoji iz boljših zbranih spisov in pesmi tovrstne vsebine.

—kpl. Gospodinjki koledar velja za člane Jugoslovenske Matice 15 Din, za nečlane 18 Din. Gospodinjki koledar se naroča v Matični knjigarni, Kongresni trg 8. ali pa v pisarni Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Pred škofijo 31, I. nadstropje. Vsaka zavedna in dobra gospodinja bo kupila Gospodinjki koledar.

Ocene.

—k Jugoslovenski sokolski koledar za l. 1924. Uredil Miroslav Ambrožič. S prav srečno roko je prenovljen in urejen letošnji koledar. Vkljub temu, da je letošnje leto prav posebno oblagodarjeno s koledarji smo prepričani, da bo postal ta prenovljen koledar prav nujna potreba vsakemu sokolskemu delavcu. Poleg koledarske vsebine, kateri so pridejani vsi narodni, državni ter sokolski spominski dnevi je bogat na strogo praktični vsebini. V koledarskem delu je tudi navodilo za beležke. Posebno zanimiv je strokovni del, ki pričinja s članki in pesmijo bratov Gangla in Ravnharja. Za učiteljstvo bo najbolj zanimiv ter največje praktične vrednosti sestavek o enotnih poveljih za redovne vaje. Za nujno potrebo smatramo, da se seznaniti učiteljstvo s temi enotnimi povelji in da jih uvede tudi v šole. V koledarju dobite pregled vsega sokolstva, svetovne rekorde, uspehe v tekmah, statistiko i. dr. Koledar krasi slike kraljice Marije s prestolonaslednikom Petrom, Eng. Gangla, starešinstva JSS, povorke po skupščini v Beogradu, Sokolstvo pozdravlja kraljevsko dvojico in odbora sok. dr. Ljubljana.

—k Gospodinjki koledar Jugoslovenske Matice za l. 1924. je izšel. Uredila ga je naša priznana pisateljica Uta, in sicer na način, ki se je vsem slovenskim gospodinjam prikupil. Poleg koledarske vsebine prinaša Gospodinjki koledar celo vrsto informativnih, poučnih, propagandnih in zabavnih člankov naših prvih pisateljic in pisateljev. O dečem in materinskem domu poroča A. Štebijeja. O Amerikanskem domu za vojno siročad F. H. S. I. Zamljenova. Cela vrsta člankov je posvečena ženskemu gibanju in prvoborkam za ženske pravice. Tako poroča H. Govekarjeva o Danici Hrističevići. Ana Marija o »Slovenski materi Dimnikovi«. U-a o sedemdesetletnici Ljudmile Roblekove. O ustanovni skupščini Feministične aliance kraljevine SHS piše I. J. O internacionalni ženski ligi za mir in svobodo nas seznanja Albrehtova in o ženskem vprašanju piše Š. Cela vrsta člankov in navodil je posvečenih gospodinjstvu in ta poglavja bodo zlasti dobrodošla našim gospodinjam. Končno naj omenimo še Milčinskijevo humoresko »Strah«. Vsaka vestna gospodinja bo posebno pozdravila troškovnik, ki je tako obsežen ko druga leta. Z važnimi tabelami je potem Gospodinjki koledar zaključen.

—kpl Zbor! III. Sokolskemu naraščaju! Vsebinska: Koledar 1924. Pozdravljamo Te, kraljevič Peter! — Kako je telovadba koristna. — Zavedni mi smo Sokolici. — Kaj je Sokol? — Čemu telovadimo? — Naše vaje. — Ob petletnici osvobođenja. — Zakaj smo Sokolici? — Br. dr. Vlad. Sernec. — Zdravo, brat Gangl!

—k Klub dobrovoljcev v Mariboru je izdal knjigo dr. Ljudevita Pivka »Proti Avstriji«, ki odkriva znamenito zaroto v bosanskem bataljonu V. b. h. 1. (leta 1917.) in slika priprave k carzanskemu podjetju (17. IX. 1917) ter delovanje jugoslovenskih dobrovoljcev na italijanski fronti, Carzansko afero, o kateri je bilo od septembra 1917 do konca vojne mnogo hrupa v generalnih štabih in nazadnje tudi v parlamentih in časopisju, so imenovali največje izdajstvo, kar jih pozna vojna zgodovina. Knjiga je opremljena z nazornim zemljevidom odseka Val Sugana. Tiskana je na močnem belem papirju. Prosimo, da priporočite in razširite našo knjigo v krogu svojih znancev. Izvolite sporočiti na gorenji naslov ali pa naravnost pisatelju, kdo bi v Vašem kraju lahko prevzel razpečavanje in

koliko izvodov naj pošljemo. Decembra 1923 izide knjiga »Seme« (I. del vojnega romana »Carzano«), februarja 1924 »Jablane med frontama«, aprila »Vulkanska tla« itd.

—k Ivan Albreht: Andrej Ternouc. Relijefna karikatura iz minulosti! No, tudi danes je dosti sličnih med nami, bodisi v enem ali drugem oziru. Zato je Ternouc, dasi le persiflaža živ junak, s kostmi in mesom, z dušo in telesom. Dasi ga vodi usoda in ne njegovo hotenje, je vendar pristopen čitatelju, ki morda utesne za trenotek celo pozabiti, da avtor v Ternoucu ni hotel ustvarjati, temveč se samo enkrat nasmejati tistim ljudem, ki bičajo ubogega Pegaza samo zato, da delajo poklone na to ali ono stran. Oprema je lepa in cena nizka; zato bo Andrej Ternouc gotovo lahko našel pot med bralce.

—k Janez Jalen: »Dom«. Naša dramatika je z Jalenovim »Domom« pridobila prav čeden prinos v razvojni črti naše ljudske in narodne igre. Jalen se bliža v krepkem risanju značajev Augengrublju, v klenih in jedrovitih kmečkih izrazih in napetih dialogih se je učil pri Finžgarju in idejno temelji v Schönherrovi »Grudi«. Ko sem prebral »Dom« sem bil resnično presenečen; tako napeto dejanje, tako ekonomija v sredstvih in vendar ta tehnično rafiniran in obenem literaren konec prvega in drugega dejanja. Vse osebe, ki nastopajo, govore samo neobhodno potrebno; besedičenja Jalen ne pozna. Vsak udar v dialogu sodi, kot udarec z mečem. Izraz senosek mesto kosca mi posebno ne ugaja. Tudi karakterizacije suplenta Škerjanca je vendarle preveč lapidarna, tako, da nam postane naravnost oduren. Tu se je pisatelju lapidarnost ponesrečila. A poglejte si Tineta, Tomaja, Ano, Angelo! To so izrezljani značaji, ki bo imel vsak igravec veselje ž njimi. Kaj se da na odru napraviti iz teh grč! Ideja igre, da je »Dom« in »Grunt« pač nad vse drugo, je lepa in mladi Tine je njen nositelj. To svojo idejo pripravil koncem igre do zmage, ki je tako velika, da absolvira vso protigrigro vase in stoji ob koncu četrtega dejanja kot ponosna zmagovalka. Oderuh Miha Krčunar je tip onega bahškega požrešnega kmeta, ki mu je lastni jaz vse in ki altronizma ne pozna. Domači prepripi med otroki so prav dobro risani in faliran študent Mirko je povsem dobro motiviran. »Trata« je simbol slovenske zemlje in pisatelj je iz ljubezni do rodne grude napisal svoje delo »Dom«, ki je sicer njegov dramatičen prvenec, a se mu ne pozna začetniška roka. Delo je zrelo in bo našlo pot preko vseh naših odrov, posebno zato, ker ni pretežno in ne zahteva od režiserja preveč truda. Tudi odrske slike so prirejane tako, da bo te kolise zmogel vsak, tudi najmanjši podeželski oder. Štiri ženske in sedem moških vlog se hitro zasede. Zato sem prepričan, da bodo »Dom« igrali radi in mnogo. In prav je to, ker Jalen je talent.

—k Edmondo Rostand, Cyrano de Bergerac. Heroična komedija v petih dejanjih. Poslovenil Oton Zupančič. Prevod slovite historične komedije Rostandove nam podaja knjigo velike umetniške vrednosti iz francoske literature. Vsebinska komedija je zanimiva in duhovito idealna. Cyrano sam je zanimiv pojav, posebnjak radi svojega pretepaškega junačenja. Strasten pristaš dvoboja. Vsak dan je sukal meč, tako da se ga je vse balo. Vodilne misli pesnika-sabljača so vsepovsod svoboda, pogum in ljubezen do resnice. Rostandova komedija ima posebno vrednost v estetično čistvenem oziru. Dviga nas iz nižin življenja, k pravi človeški lepoti in ljubezni in je pravi užitek za čitanje tudi radi jezikovno dovršenega prevoda. Knjiga je lepo darilce za vsako priliko.

Naša gospodarska organizacija.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt: Učiteljski zbor v Loškem potoku 410 Din, in sicer so darovali: tov. Likar-Einspielerjeva, tov. Likar Leopold in tov. Franja Lavričeva tri obveznice 7% državnega posojila à 100 Din; tov. Ferdo Wigele 50 Din; tov. Aleksa Kordiševa, tov. Marija Kovačeva, tov. Antonija Čokova, tov. Pavla Vrabčičeva, tov. Rafael Rihar in Gotard Rott à 10 Din. — Neimenoval 7% obveznico državnega posojila 100 Din. Hvala! Živili darovalci in nasledniki! Prav lepa prilika bo ob novem letu, ko prejmemo obljubljen nam predujme na račun regulacije plač. Upam, da ga ne bo učitelja in ne učiteljice, ki bi se ne odložila ta dan na korist učiteljskim sirotam in v počeščenje našega Gangla. Do danes imamo nabranih v gornji namen 2215 Din. »Zrno do zrna pogača, kamen

do kamna palača.« — Jakob Dimnik, t. č. blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila za Ganglov kamen: Učiteljstvo pri Sv. Bolfenku na Kogu (Megla, Kos, Schönwetter, Pintarič, Sešek) 50 Din; Kotarš St., naduč., Srdica (Prekmurje) 50 Din; Peternel Ljudevit in Mira, Dol. Bistrica (Prekmurje) 10 Din; učiteljstvo osnovne šole na Remšniku 20 Din; učiteljstvo osnovne šole pri Sv. Juriju (Prekmurje) 75 Din; obveznice 7% državnega posojila so darovali: Kiferle Ljudmila, učiteljica v Bogojini (Prekmurje) 1 à 100 Din (oktober 1922); Fink Fran, mestni šolski nadzornik v Mariboru 1 à 100 Din (marc 1924). Skupaj 405 Din. Z zadnjič izkazanimi 3762 Din = 4167 Din.

—Včlanjena učiteljska društva in posamezni člani, ne pozabite ob koncu leta na članarino!

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za »Ganglov kamen« so darovali: Učiteljstvo deklishe osn. šole I. v Mariboru (Vobič, Štancer, Dimnik, Mikuš, Budinek, Bračič K., Bračič M., Vrabl, Tomažič) 45 dinarjev; Stefanciosa Tone, učitelj v Rogatcu, 1 obveznico 7% državnega posojila à 100 Din s kuponi IX. 1923. leta; deška meščanska šola v Mariboru 130 Din; učiteljstvo osn. šole Lajtersberg-Krčevina (Pučelik, Haberman Lichtenwallner, Jurko, Medved, Mešiček, Opašič, Pavlin, Pirkmajer, Rakuša, Rode, Tušak (120 dinarjev); učiteljstvo deklishe osnovne šole II. v Mariboru (Juvančič, Azman, Gobec, Novak, Vinšek) 25 dinarjev; deklishe osnovna šola IV. v Mariboru (Vodenik, Faigelj, Lešnik, Hribernik, Rehar, Jurko; Perme, Humeč, Coretti, Kost) 110 Din; šola Pobrežje 30 Din; šola Dolnja Lendava (Prekm.) 60 Din; učiteljstvo osn. šole v Rogaški Slatini (Glinšek Ivan, Glinšek Ljudmila, Glinšek Danica, Sekirnik Marta, Predan Rudolf, Kit Marija) 90 Din; Janko Napag (?), učit. v Budincih (Prekm.) 15 Din; deška osn. šola IV. v Mariboru 55 Din; učiteljstvo pri Sv. Trojici v Slov. gor. 25 Din; učiteljstvo osn. šole pri Sv. Miklavžu pri Ormožu 25 Din; šol. vodstvo Kapci (Prekm.) 20 Din; šol. vodstvo Ribnica n. Poh. 40 Din; šol. vodstvo Št. Vid pri Ptuj 35 Din; Mlinarič Josipina, učit. v Studencih pri Mariboru 10 Din; obveznice 7% drž. posojila so nadalje narovali: šola Dolnja Lendava 3 à 100 Din (III. 1924.) = 300 Din; Pučelik Mirko, naduč. v Lajtersberg-Krčevini 2 à 100 Din (IX. 1922.) = 200 Din; Kontler Julij in Marica, Vidonci (Prekm.) 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Vobič Ciril, naduč. pri Sv. Trojici v Slov. gor. 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Kočar Karl, naduč. v Cankovi (Prek.) 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Komel Jožica, učit. v Cankovi, 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Bratina Režika, učit. v Cankovi 1 à 100 Din (III. 1922.) = 100 Din; skupaj 1935 Din; zadnjič izkazanih 1837 Din = 3772 Din. Iskrena hvala vsem darovalcem! Le tako naprej!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 17. novembra t. l. v Celju.

Stanovske zadeve. Tovariš predsednik Sivka otvoril zborovanje, pozdravljajoč društvenike, ki so se zadnjega zborovanja v tekočem letu v prav obilnem številu udeležili.

Svojega velikega delavca, borca in idealista Eng. Gangla se tudi naše društvo hvaležno spominja ter mu vpošlje povodom 50letnice brzojavko z iskrenimi častitkami.

Društvo pozdravlja izdajo »Učiteljskega koledarja«, ki ga obenem vsemu članstvu nujno priporoča. Tozadevne prijave sprejema društveni tajnik.

Zaostala članarina se ima poravnati najkasneje do 5. decembra t. l.

Z novim disciplinarnim zakonom je učiteljstvo nezadovoljno. Obrača se vsled tega do UJU s prošnjo, da izdela za učiteljstvo disciplinarni red in ga skuša realizirati potem organizacije kot izvršilno naredbo k točki 170. službene pragmatike, ker po službeni pragmatiki izdani disciplinarni predpisi niso primerni razmeram učiteljskega stanu.

Z ozirom na odlok ministrstva prosvete se prosi UJU v Ljubljani, da zbere podatke o delovanju učiteljstva izven šolskih sten ter predloži ta materialj potom glavnega odbora ministrstvu prosvete, da

isto razvidi, v koliki meri nas zadeva očitek nedelavnosti izven šole.

Skuljevo akcijo »Socialna ustanova za Slovenijo« pozdravlja društvo ter se obenem sklene, podpirati to dobro zamišljeno idejo, upajoč, da bosta treznost in gospodarski cilji premagali vse ovire.

Ker tangira davčni novi zakon tudi učiteljstvo, se obrača naše društvo do UJU s prošnjo, da izposluje na merodajnem mestu preklic glede kolekovanja šolskih naznanil.

Predavanja. 1. Tov. Potočnik nam je v svojem globoko premišljenem referatu podal obširen komentar k Žgečevi brošuri.

2. Tov. Petriček nam je na podlagi stenske tabele pojasnjeval, kako lahko in umljivo razlagamo metersko in druge mere na višji stopnji osnovnih šol.

3. Tov. Anica Černež je predavala »O narodni vzgoji v osnovni šoli«. Prekrasnemu predavanju so sledili tovariši z velikim veseljem ter jo prosili, naj objavi referat kot podlistek v »Učit. Tovarišu«.

Zahvaljujoč se predavateljem za njihov trud, zaključil tov. predsednik zborovanje.

Tovarišem tajnikom in blagajnikom učiteljskih društev in vsemu našemu članstvu.

Dodatno k notici v zadnji številki Učit. Tovariša o izpolnitvi društvenih seznamov prosim tov. tajnike, naj se pri spisovanju teh ravnavajo sledeče:

Pri poročenih učiteljih vpišite tudi prejšnje deklishe ime, da nam olajšate delo pri iskanju po indeksu ob eventualnih izpremembah. Tudi naj bi se v opombi posebej označilo Z UČITELJSKIM POROČENEM UČITELJICE, OTROŠKE VRTNARICE, UČITELJICE ŽEN. ROČ. DEL in UPOKOJENCI v svrhu pravilnega zaračunanja članarine ob priliki obračuna in pa zato, da se jim uredi pravilno dostavljanje listov. Opozorjam namreč na svoječasi tozadevni sklep širjega sosveta, da plačajo društva za Z UČITELJSKIM POROČENEM UČITELJICE glavni blagajni à 20 Din, za OTROŠKE VRTNARICE, UČITELJICE ŽEN. ROČ. DEL in UPOKOJENCE pa à 40 Din letno. Zato pa poročene ne dobivajo NOBENEGA STANOVskega LIŠTA, drugi gori imenovani pa samo UČITELJSKI TOVARIŠ. Ne reklamirajte v bodoče, prosim »Popotnik« ali »Učiteljski tovariš« za take naše člane, ker jim ta list vsled omenjenega sklepa ne pripadeta.

Ob tej priliki pa še nekaj glede članarine. Te dni sestavljam obračune članarine za tekoče leto in jih bodo vsa društva prejela tekem tega meseca. Zastanki na članarini so letos tako veliki, da znašajo že celo premoženje. Razumem naš težavni in mizerni gnotni položaj. Zato sem potrpežljivo čakal celo leto na »BOLJŠE« dni. Ne boste mi pa šteli v zlo tovarišičice, če se zdaj ob koncu leta oglašim, ter Vas prijazno opozorim na dolžnost napram društveni blagajni. Če bomo dobili sedaj te skromne poboljške (upam da ne bomo zopet potegnjeni), pa odrinite društveni blagajni, kar je njenega. Ko boste v tem oziru storili svojo dolžnost, pa žrtvuj vsak(a) še 8 Din za en izvod Žgečeve brošure, ki vam naj bo nekaj evangelij pri prosvetnem delu. Ako boste storili svojo dolžnost, boste rešili poverjeništvu velikega bremena. Povdariti je treba namreč, da smo žrtvovali za brošuro lepo svoto, ki jo moramo kriti iz IZREDNIH dohodkov, kajti v proračunu nismo predvideli za to nobenega zneska. Predno ni razprodan II. zvezek, ni misliti, da izvršimo sklep pokrajinske skupščine v Pluju in izdamo III. zvezek, ki bo obsegal Jovanovičev in Fleretov program UJU. Prosim torej, naj mi zbrane zneske čimprej nakažejo, da potolažimo naše upnike, ki tudi težko čakajo na denar, kajti denarna kriza je VESOLNA.

V bodoče pa prosim, da pobirate članarino, kot se to pri nekaterih društvih že vrši, mesečno ali četrtletno v NAPREJ in jo tudi takoj nakažete kolikor jo pripada naši blagajni. Čim dalje odlašamo, tem več se nabere in tem težje odrinemo.

Pa še nekaj na naslov vsega našega članstva. Današnji številki prilagamo poseben letak z vabilom na naročbo »Zvončka«. Račun »Zvončka« se vodi sicer popolnoma samostojno, ločeno od organizacijskih računov, toda spada pa v skupno letno bilanco. Kadar je njegov račun pasiven, obremeni našo bilanco tako, da hočeš nočeš moramo izkazati izgubo. To se v bodoče ne sme več gojiti. List mora postati aktiven in postal bo tak prav gotovo, če storimo vsak